

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

המחלקה לפיקוח תקציבי

היקף סחר החוץ והעברות הכספים בין ישראל לרשות הפלסטינית

כתיבה: תמיר אגמון, כלכלן

אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

ו' בניסן תש"ע

21 במרס 2010

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 64 08 240 / 1

פקס: 02 - 64 96 103

www.knesset.gov.il/mmm

מסמך זה מוגש לחה"כ אורי אריאל ונושאו היקף סחר החוץ והעברות הכספים בין ישראל לרשות הפלסטינית. במסמך תיאור וניתוח של סחר החוץ בין ישראל לרשות הפלסטינית ושל ההעברות הכספיות שממשלת ישראל עושה לרשות הפלסטינית.

1. היקף סחר החוץ בין ישראל לרשות הפלסטינית

לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של הרשות הפלסטינית, בשנת 2008 היה התוצר המקומי הגולמי של הרשות כ-4.6 מיליארדי דולרים, והתוצר לנפש בה היה כ-1,290 דולר (במחירי שנת 2004).¹ נתונים אלו מלמדים כי לכלכלת הרשות הפלסטינית מאפיינים של כלכלת מדינה מתפתחת. כמו כן, סחר החוץ של הרשות הפלסטינית הוא חלק ניכר מהתוצר שלה (כ-79% ממנו), וסחר החוץ עם ישראל הוא חלק ניכר מסחר החוץ שלה. כך, יבוא סחורות מישראל הוא כ-72% מסך היבוא לרשות הפלסטינית, והיצוא לישראל הוא כ-89% מסך היצוא שלה. נוסף על כך, חלק מההשקעות ברשות הפלסטינית נעשה על-ידי משקיעים ישראלים, ושני המשקים ארוגים בקשרי סחר בשלבי הייצור השונים. לדוגמה, מפעלים ישראליים (בעיקר מסורתיים) מעבירים למפעלים ברשות הפלסטינית חלק משלבי הייצור שלהם. בטבלה 1 מוצגים נתונים על הסחר בסחורות ובשירותים בין מדינת ישראל לרשות הפלסטינית בשנים 2006–2009.

טבלה 1: היצוא והיבוא של סחורות ושירותים בין ישראל והרשות הפלסטינית בשנים 2006–2009

(במיליוני דולר)²

יבוא סחורות				יצוא סחורות			
שנה	הרשות הפלסטינית	סה"כ	משקל ב-%	שנה	הרשות הפלסטינית	סה"כ	משקל ב-%
2006	287	47,155	0.6%	2006	2,031	43,319	4.7%
2007	531	55,970	0.9%	2007	2,604	50,286	5.2%
2008	566	64,400	0.9%	2008	3,256	57,162	5.7%
2009	412	46,002	0.9%	2009	2,757	45,762	6.0%

יבוא שירותים				יצוא שירותים			
שנה	הרשות הפלסטינית	סה"כ	משקל ב-%	שנה	הרשות הפלסטינית	סה"כ	משקל ב-%
2006	117	14,657	0.8%	2006	260	19,185	1.4%
2007	178	17,580	1.0%	2007	363	21,107	1.7%
2008	222	19,913	1.1%	2008	420	24,088	1.7%
2009	193	17,193	1.1%	2009	406	21,691	1.9%

מעיון בטבלה עולה כי בשנת 2009 היה יצוא הסחורות והשירותים של מדינת ישראל לרשות הפלסטינית כ-3.2 מיליארדי דולרים, שהם כ-4.7% מכלל היצוא של ישראל למדינות העולם (ללא יהלומים הרשות הפלסטינית

¹ אתר האינטרנט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של הרשות הפלסטינית, כניסה: 18 במרס 2010.

² אתר האינטרנט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מאזן התשלומים של ישראל לשנת 2009, הודעה לעיתונות, כניסה: 18 במרס 2010. בנתונים נכללת הכלכלה הרשמית ולא נכללות הברחות שאינן מדווחות.

היא **יעד היצוא התעשייתי השני של ישראל, לאחר ארצות-הברית**.³ יבוא הסחורות והשירותים לישראל מהרשות הפלסטינית בשנת 2009 היה כ-605 מיליוני דולר, שהיו כ-1% מכלל היבוא לישראל באותה שנה. ישראל מייבאת מהרשות הפלסטינית בעיקר מוצרים מסורתיים, ובהם נעליים, רהיטים, טקסטיל ומוצרי חקלאות.

הנתונים מלמדים כי בסחר החוץ בין ישראל לרשות הפלסטינית קיים עודף סחר לישראל בהיקף של **2.5 מיליארדי דולרים**, בעיקר בגין יצוא סחורות בסיסיות כגון **דלק** (כ-1.2 מיליארד דולר), מוצרי מזון ומכונות ציוד והובלה.

2. יבוא ויצוא של הרשות הפלסטינית, לפי ענפים

בשנת 1994 נחתם בין ישראל ובין נציגי הרשות הפלסטינית הסכם מעטפת כלכלית הקרוי "הסכם פריס". לפי הסכם זה, ישראל והרשות הפלסטינית כפופות **למעטפת מכס אחת**, וכך סחורה שנכנסת לאזורים שבידי הרשות עוברת דרך המכס הישראלי, וזה אחראי לבדיקות השונות, ובהן תקינה וחוקיות היבוא. נוסף על כך, המכס הישראלי גובה את תשלומי המכס ומעביר לרשות בכל חודש את הכסף שנגבה.⁴

מכיוון שיש מעטפת מכס אחת, אין ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה סיווג ענפי של סחר החוץ בין ישראל לרשות הפלסטינית, שכן לא קיימים רשימוני מכס של מוצרים (Statistical Administrative Document = SAD).⁵ לצורך השגת פירוט הסחורות והמוצרים הנסחרים בין ישראל לרשות הפלסטינית נעזרנו באתר האינטרנט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של הרשות. בטבלה 2 מוצג הסחר של הרשות הפלסטינית בסחורות בשנת 2007 (הנתונים הם על כלל סחר החוץ של הרשות).

טבלה 2: הסחר של הרשות הפלסטינית בסחורות בשנת 2007 (במיליוני דולרים)⁶

יבוא	יצוא	ענף
453.1	68.5	מזון ובעלי-חיים
124.5	15.6	משקאות וטבק
12.7	13.2	חומרים בלתי מעובדים שאינם ניתנים למאכל (פרט לדלק)
1,242.1	8.2	דלק מינרלי, שמני סיכה וחומרים דומים
14.7	17.8	שמנים, שומנים ושעוות מן החי ומן הצומח
219.3	66.7	כימיקלים ומוצריהם *
357.6	222.0	סחורות מעובדות מסווגות לפי חומרים
431.6	28.3	מכונות וציוד הובלה
135.8	71.7	מוצרים מעובדים שונים
149.9	0.9	סחורות ועסקאות*
3,141.3	513.0	סך הכול

³ אתר האינטרנט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [סחר חוץ לפי ארצות בשנת 2009](#), הודעה לעיתונות, 19 בינואר 2010. יצוא הסחורות לארה"ב (ללא יהלומים) בשנת 2009 היה כ-11.8 מיליארד דולר, וכאמור, במקום השני יצוא סחורות לרשות הפלסטינית, בסך כ-2.8 מיליארדי דולרים.

⁴ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [תהליך ההתנתקות והבקרה על כניסת סחורות לישראל ולרשות הפלסטינית](#), כתב גיל לאופר, באתר האינטרנט של הכנסת, יולי 2005.

⁵ הגב' הלן ברוסילובסקי, ראש תחום סחר חוץ בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיחת טלפון, 18 במרס 2010.

⁶ באתר האינטרנט של [הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של הרשות הפלסטינית](#), כניסה: 18 במרס 2010. רזולוציה גבוהה יותר של **יצוא** הסחורות של הרשות הפלסטינית ראו: [יצוא סחורות לפי ענפי משנה](#), ורזולוציה גבוהה יותר של **יבוא** הסחורות של הרשות הפלסטינית ראו: [יבוא סחורות לפי ענפי משנה](#), שם.

* לא נזכר במקום אחר

מעיון בטבלה עולה כי בשנת 2007 היה סך יבוא הסחורות לרשות הפלסטינית כ-3.1 מיליארדי דולרים. מתוך זה, יבוא מוצרי דלק היה כ-1.24 מיליארד דולר, שהיו כ-40% מסך יבוא הסחורות. סך יצוא הסחורות של הרשות הפלסטינית בשנת 2007 היה כ-513 מיליוני דולר. מתוך זה היה יצוא סחורות מעובדות כ-222 מיליוני דולר, שהיו כ-43.3% מסך היצוא.

כאמור, בשנת 2008 היה שיעור היבוא של סחורות ממדינת ישראל לרשות הפלסטינית כ-72%, וכ-28% יובאו ממדינות אחרות.⁷ בשנת 2007 היה סך היצוא של הרשות הפלסטינית לישראל כ-88.7% מסך היצוא שלה באותה שנה.

בטבלה 3 מוצג הסחר של הרשות הפלסטינית בשירותים עם מדינות העולם בשנת 2007.

טבלה 3: הסחר של הרשות הפלסטינית בשירותים בשנת 2007 (במיליוני דולרים)⁸

ענף	יצוא	יבוא
שירותי תחבורה	5.5	14.4
שירותי טיול ותיירות	0.4	0.1
שירותי טלקומוניקציה	26.4	58.7
שירותי בנייה	17.8	2.3
שירותי ביטוח	0.0	0.1
שירותים פיננסיים	0.0	0.3
שירותי מחשוב ומידע	0.5	0.8
שירותי מיסוי של זיכיון ורישוי	0.0	1.3
שירותים עסקיים אחרים	70.2	24.4
שירותי תרבות ובידור	0.9	2.3
סך הכול	121.8	104.7

מעיון בטבלה עולה כי בשנת 2007 היה לרשות הפלסטינית עודף בסחר שירותים – יצוא שירותים בסך כ-121.8 מיליוני דולר לעומת יבוא שירותים בסך כ-104.7 מיליוני דולר.

יש לציין כי פקודת הסטטיסטיקה, תשל"ב-1972, אינה מאפשרת ציון שמות של חברות או של פרטים הסוחרים עם מדינות זרות, ולכן אין נתונים רשמיים על חברות המייבאות סחורות ושירותים מהרשות הפלסטינית.

⁷ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של הרשות הפלסטינית, [הודעה לעיתונות](#), כניסה : 18 במרס 2010.
⁸ באתר האינטרנט של [הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של הרשות הפלסטינית](#), כניסה : 18 במרס 2010.

3. העברות כספיות מישראל לרשות הפלסטינית

בשנת 2009 העבירה מדינת ישראל לרשות הפלסטינית כ-2.9 מיליארדי ש"ח, בחלוקה המוצגת בטבלה 3.

טבלה 3: הכספים שהעבירה ממשלת ישראל לרשות הפלסטינית בשנת 2009 (במיליוני ש"ח)⁹

מס	סכום	ב-%
מסי יבוא:		
מכס	94	3.2%
מס קנייה	475	16.3%
מס ערך מוסף יבוא	470	16.2%
מסים אחרים:		
בלו דלק	940	32.3%
מס קנייה מקומי	9	0.3%
מס ערך מוסף מקומי	919	31.6%
סך הכול	2,907	100.0%

מעיון בטבלה עולה כי סכומי ההעברות הגבוהים ביותר היו של בלו דלק – 940 מיליוני ש"ח, שהיו כ-32.3% מסך ההעברות הכספיות, ושל מס ערך מוסף מקומי – 919 מיליוני ש"ח, שהיו 31.6% מסך ההעברות הכספיות.

⁹ מר יעקב בוזו, החטיבה לתכנון וכלכלה ברשות המסים, שיחת טלפון, 18 במרס 2010.

